

FOLK OG LAND

Karl Seeland:

Hallesby og hans venner

Hallesby er på nytt plasert i sin «pavestol» som formann i Indremisjonen av et enstemmig styre, og vi må derfor kunne gå ut fra at det er gitt ham syndsforlatelse og opphevet karantenen for hans vedkommende.

«Profeten», hovedkasserer Rolf Jacobsen, Bergen, har da vist seg å være en sann spåmann i sin artikkel av 18. 11. 1953, inntatt i Morgenbladet 21. 11. 1953, sålydende:

Mannen Ole Hallesby.

«Norges mest høyreiste kristne fører og sannhetsforkjempere i dette århundre forsøkes i dag svartet og knekket for allverden. En feil i hans selvangivelse ønskes gjort til en synd.

Professor Hallesby beskyldes for bevisst, ussel fusk for å spare noen fattige kroner i skatt — mens han samtidig gir bort titusener! Men kan et normalt tenkende menneske med litt logisk sans få de to ting til å rime: at en mann som hele sitt liv har levet og lidet for sannhet og rett, vil risikere sitt gode navn og rykte og sitt mektige livsverk for en bagatell av et beløp — i dette tilfelle — og samtidig forære bort tusener på tusener?

Bare blindt hat og oppladet nedrig hevnbegjær kan forklare fenomenet. Og professorens åpne og uforbeholdne erkjennelse — den mandigste og rakeste jeg har sett — av den begåtte feil, burde være drepende på ethvert skadefro ønske om videre forlystelse med mannen og det han står for.

For han står fremdeles! — Kom ikke å påstå noe annet! Han eier fremdeles alle fornuftig tenkende menneskers aktelse og tillit som aldri før! En manns erklæring om å ha handlet i god tro, skal ikke betviles, selvom

han senere kan overbevises om å ha begått en feil. Hans fienders innette forsøk — GUD forbarme seg over dem — på å forvrengte forholdet i

_____ Forts. side 8

Hva med religionens stilling i Sovjet idag?

Det er mange som føler seg desorientert overfor de mange uvante meldinger fra Sovjetsamveldet etter at taktikken ble omlagt etter Stalins død. Ikke minst gjelder det påstanden om at der nå hersker religionsfrihet i den staten, der en av de grunnleggende prinsipper har funnet sitt uttrykk i slagordet: reli-

gion er opium for folket og må utryddes som skadelig.

Der skjer nok merkelige ting i Sovjetsamveldet. Dog ikke slik som mange ønsketenker er begynt å tro, at der har funnet sted noen «mentaltetsforandring» hos makthaverne. Hva det angår, står man, som tidligere, overfor taktiske «retretter» og

manøvrer, fremtvunget av den øyeblikkelige situasjon, slik som før. På denne bakgrunnen må også sees det for en tid siden utstedte «forbud mot religions-forfølgelser».

I denne forbindelse hadde Newsweek 18. oktober en bemerkelsesverdig orientering om problemet. Hvorvidt den svarer nøyaktig til de faktiske forhold er ikke mulig å vite for en tilfeldig leser, men dette magasin pleier å være meget nøyaktig i sine reportasjer og har imponerende gode kilder. Vi vil derfor gi et resyme av nevnte artikkel, som bar titelen «The Christian in the Soviet Union: A rising Faith under Cremlin Fire». Den begynner med et sitat fra Matteus 10. 28:

«Frykt ikke dem som dreper legemet, men ikke er i stand til å drepe sjelen.»

Avisen hevder at Russland, etter 37 års ateisk herredømme, igjen er blitt moderlandet for en av kristenhetens største kirker. Etter den annen verdenskrig har kirken økt i styrke og vekst. Den vokser med en «passiv vedholdenhet som en dyp elv i flom». Dette har virket alarmerende på de kommunistiske ledere i Kreml. «Kirkens vekst er blitt Malenkovs store hodepine». Og for mossene et nytt håp for friheten.

Religionens voldsomme gjenoppstående i det ateistiske velde bekrefter indirekte av bolsjevikene selv, etter at de i 1943, av hensyn til sine nye allierte, og verdensopinionen, offisielt fant det nødvendig å tolerere religionen og tillate at mange kirker ble åpnet igjen. Det voldsomme anti-religiøse propaganda-apparat som nylig er satt i sving, viser at lederne er klar over dette fatale misgrep. I de siste tre måneder har propagandaen fra Moskva-kringkasteren ned til de minste lokalaviser vært fylt av en strøm av skjellsord og latterliggjørelse av alle religioners «overtro» — den mest giftige

_____ Forts. side 8

HAFR:

Ren luft

De falne fra Walcheren er blitt æret på 10-års dagen.

Det er vakkert og riktig dette at et folk minnes de sønner, som ofret livet for landet. Innsatsen på Walcheren var betydelig og krevet sitt. Etter 9 dagers kamper var der 4 døde og 36 sårede av de 82 mann.

De fortjener den oppmerksomhet de har fått, disse guttene. Presse, familie og høye militære samlet om den ene graven, som kan symbolisere de manges innsats og offer.

Men så løper tankene løpsk. Bort fra den velstelte graven, fra blomstene og den militære honnøren, — langt, langt østover.

I Krasnoje Sielo ved Leningrad lå det 158 norske soldatgraver. De lå vakkert under noen bjerketrær og velstelte var de. Unge gutter de fleste som lå der, og frivillig ofret de livet for en sak de trodde fast var Norges sak.

På 2 små skogåser inne i Karelen døde 125 nordmenn i løpet av 2 dager. Vi fikk dem ikke engang begravet, for det var ikke vi som beholdt valplassen. De ble kastet i massegraver og nu har myrgress og blåbærlyng slettet ut alle spor.

Ved Narva, ved Malgobek, ved Mius og i brohodet ved Kamenka, — mange steder inne i den russiske steppen ligger norske soldater begravet — nesten ett tusen i alt.

Norge har avskrevet disse sønnene.

De har ikke fått noen bauta, ingen minnebok og langt fra noen offentlig omtale. De skal glemmes og ties ut av historien. Og vi, som sto sammen med dem, må minnes våre falne kamerater i dølgsmål for ikke å forarge.

De var jo vill-ledte disse guttene.

Kanskje.

Forredere?

En uvanlig sort forredere, som frivillig drar ut og ofrer livet, vel det dyreste et ungt menneske har, for en ide bare.

Vill-ledte eller ikke vill-ledte, forredere eller ikke forredere, — disse guttene hadde i seg noen av vårt folks mest verdifulle egenskaper. Norge behøver vel ikke å skamme seg over disse sønnene, fordi de i en vanskelig tid gikk sine egne veier. Har de handlet galt, har de sonet for det med sitt liv. Og de var like sikre på å tjene sitt land som de falne fra Walcheren og enhver annen nordmann som satte livet inn på den annen side.

Det er dette som bør telles. Det er dette som bør være avgjørende, når disse døde skal vurderes 10 år etter.

Det politisk hensiktsmessige kan nu ikke lenger være bestemmende for et folks holdning til en såvidt stor gruppe av sine sønner.

Ren luft blir det ikke rundt minnedagene for Norges falne før der finnes en plass for alle som dengang villig satte livet inn.

Mistillitsforslaget mot Sverre Hartmann ble nedstemt

Studentersamfunnets møtelokale i Dovrehallen var overfylt forrige lørdag da den nyvalgte formann Sverre Hartmann åpnet møtet. Der forelå et mistillitsforslag og to interpellasjoner, den ene om Hartmanns uttalelser om forskningsmulighetene i Norge, den andre om hans henvisning til myndighetenes invitasjon av høyere tyske offiserer i 1947. Saken var omfattet med en slik interesse at den måtte skyves langt frem på dagsordenen, og det tillyste foredrag av lektor Trygve Bull om Mot Dag-bevegelsen ble utsatt. Resultatet av den skriftlige votering over mistillitsforslaget forelå først kl. 0.30. Av 268 avgitte stemmer var 178 mot mistillitsforslaget og 83 for, mens 5 sedler var blanke. Sverre Hartmann hadde seiret stort.

DEBATTEN

Under debatten var stemningen flere ganger nær kokepunktet, det ble pepet og ropt fy. En av formannskandidatene fra generalforsamlingen, Tor Erling Staff, hadde et friskt innlegg, hvor han bl. a. skrellet bort alle bihensyn som kunne forkludre avstemningsresultatet. Divergerende syn på minister Bräuers virksomhet i Norge bragte ofte debatten på siden av det saken egentlig gjaldt, og summen av ankene mot Hartmann ga til slutt det inntrykk en debattant formulerte slik: — Det virker som det er Curt Bräuers handlinger som skal felle Hartmann! For øvrig ble Pål Haugens påstander om Bräuers virksomhet før 9. april 1940 tilbakevist av dr. philos. Nils Ørvik ved krigshistorisk avdeling. Magister Jan Wyller karakteriserte aksjonen mot Hartmann om presens reaksjon som en «avledningsmanøver», og direktør Fr. Lange-Nielsen fant det grotesk at man ville styrte formannen på Bräuer-saken, all den stund Norge samarbeider med tyskerne gjennom NATO.

INTERPELLASJONEN

Interpellasjonen om Hartmanns uttalelser om forskningen i Norge var kommet i seneste laget. Hartmann og styret ønsket å behandle den på et eget møte. Derimot ble interpellasjonen fra cand. mag. John Grieg tatt opp. — Grieg kunne ikke forene uttalelsene fra Hartmann om invitasjonen av general von Lossberg, general Andreas Nilsen og generaladmiral v. Ciliax i 1947 med de uttalelser forsvarsmyndighetene

hadde gitt pressen etter offentliggjørelsen. Vile Hartmann dokumentere sin påstand om at offiserene var innbudt for å bistå ved gjenoppbyggingen av det norske forsvaret?

Hartmann fremholdt straks at hans uttalelser hadde fått en forfellet form i pressen. — Ordrett hadde han sagt: «For oppbyggingen av forsvaret har det utvilsomt vært hensiktsmessig å konsultere sin tidligere motstander, men for å kunne nærme seg den historiske sannhet, er det nådeløst nødvendig å høre den annen part.» Til pressen hadde statssekretær Boyesen sagt at tyskerne var kalt hit for å gi forskjellige opplysninger om tyske militære foranstaltninger. Selv om disse kanskje kunne være til praktisk nytte, var ikke dette det samme som å være med på oppbyggingen av det norske forsvaret. General Ole Berg hadde sagt at oppgaven var å få tyskeres motivering for hvorledes de hadde innrettet sine militære posteringer i Norge.

Ettersom det norske forsvar er innrettet til forsvar, kan det vanskelig sies tydeligere at man søkte tysk bistand til å styrke forsvaret. For et forsvar består ikke bare av festningsverker, men like meget å tilpasse de bestående militære innretninger til taktiske og strategiske planer. Er det noen militære i salen som kan forklare forskjellen på min uttalelse og general Bergs — i realiteten? spurte Hartmann.

Sjefen for det militære etterretningsvesen, oberst Vilhelm Evang, hadde forklart at man bl. a. ville ha opplysninger om den siste fase av krigen, særlig om tilbaketrekningen fra Nord-Norge. Tilbaketrekningen foregikk etter oktober 1944, og på det tidspunkt kunne Lossberg og Nilsen vanskelig stå til tjeneste med opplysninger, fordi de forlengst hadde forlatt Norge, presiserte Hartmann. Han dokumenterte dette ved å henvise til dommen over von Falkenhorst og med svaret på telegrafisk henvendelse til siste sjef for tyske flystridskrefter i Norge, generaløyntant E. A. Roth. Hartmann leste opp svaret, hvor det heter at general Nilsen ble forflyttet til Danmark 1943-44 og ble etterfulgt av Kusserow. Hartmann understreket at fra hans side var ikke eksemplet med de tre tyske offiserer ment som kritikk over at man ville innhente saklige opplysninger til forsvaret, men trukket frem fordi myndighetene i

tilfellet Bräuer hadde vist en hudsårhet som ikke stemte med den holdning de viste ved innbydelsen av offiserene. — Hartmann minnet om at uttalelsene var falt før han ble formann og at han nå var nødtvunget til å ta dem opp.

MISTILLITSFORSLAGET

Pål Haugens innlegg om mistillitsforslaget mot Hartmann inneholdt mye om hans tidligere kritikk fra talerstolen i denne sak. Et nytt moment var det trykte dokument som forteller om en telefon samtale mellom Bräuer og Berlin, som Hougen mente Hartmann hadde fortiet. Hougen hevdet at Bräuer var underrettet om det som foresto i Norge, og at hans anstrengelser for å fjerne Quisling ikke var i Norges interesse, men fordi Quisling i sin stilling styrket motstandsviljen i Norge. Administrasjonsrådet fikk han i stand for å oppnå «danske tilstander» i Norge, og når han ble kalt til Berlin, var det fordi han ikke maktet å gjennomføre den tyske politikk her. Hougen fant det fatalt taktløst av Hartmann å foreslå Bräuer som foredragsholder i Studenteramfunnet. Hartmann hadde ikke forstått hvordan han ved sin holdning krenket de følelser man har under vesten fra krigstiden med alle dens lidelser og heroisme. Hougen var også fortørnet over Hartmanns resolusjonsforslag, hvor man tok avstand fra utenriksdepartementets reaksjon. Hougen antydte sin frykt for at det planlagte 8. mai-møte kunne få en form som andre ville kvie seg for. Han understreket at det her gjaldt Hartmanns handlinger, at han hadde satt alt inn på å avpolitiser saken, og at han ikke hadde ønsket å slå politisk mynt på den.

KUPP-PLANER?

Jan S y s e meddelte imidlertid at Pål Haugen hadde oppsøkt formannen i Unge Høire for å få ham til å gjøre sin innflytelse gjeldende overfor konservativ studentgruppe, mens han på sin side skulle bidra til at en konservativ kandidat fikk formannsstillingen etter Hartmann! Hougen innrømmet at han hadde snakket med formannen i Unge Høire, men hevdet at han ikke hadde ønsket å utnytte situasjonen på noen måte.

MANGE TYSKE OFFISERER TIL NORGE

Blant de mange debattanter var oberst Evang, som bl. a. sa at det var avhørt 150—200 tyske offiserer, hvorav ca. 20 hadde vært i Norge en eller flere ganger. Han mente Hartmann hadde utlagt saken for snevert. H. Chr. Adriansen fant ikke Pål Haugens redegjørelse fyllestgjørende. Han sa at UD ved å sette en fot imellom i spørsmålet om Bräuers besøk hadde hindret

Stenguns dekret

«Han (d.v.s. L'Abeé-Lund) må bare forsøke å glemme at han som embetsmann ble oppdratt i en ulvetid da en etterforsket med stenguns og da dekretet var en naturlig omgangsform». Dette er ikke en kraftsats fra «8 Mai» for noen år siden, men slutten på lederen for 12. januar i år i Dagbladet.

Dagbladet mener at L-A-L som kriminalsjef i Oslo er kommet ytringsfriheten for nær. For dagspressen vil ytringsfriheten si avisenes absolutte rett til å stikke sin nysgjerrige snabel i alt, skrive om det og tjene penger på det. L-A-L ville forhåndsne en film om en ildspåsetter, altså ville han øve filmsensur. Han har gitt pressen vink om hva den bør skrive og hva en ikke bør skrive om visse kriminalsaker, altså pressesensur — knebling av det frie ord.

Men jeg kan lett beherske mine følelser i denne strid, L-A-L og Dagbladet er to tyver på det samme marked. I ulvetiden da han etterforsket med stenguns, skrev Dagbladet med stenguns, da han dekreterte, parerte bladet og omsatte dekretene i en flom av skjellsord mot oss.

Men ordene er sagt: Det var en ulvetid, det ble etterforsket med stenguns og pressen skrev etter politidekretet uten å mukke, uten skamme seg. Og vanen er vond å vende, både vanen å dekretere og vanen å bøye seg for dekretet.

A. D.

Hartmann i å vise samfunnet at han ikke på liv og død ville ha den tyske minister hit. Direktør Lange-Nielsen mente man ikke måtte kaste Hartmann før han hadde stått til rette for uttalelsene om forskningen, — hvis disse kunne gi grunn til det. Tor E. Staff etterlyste grunnlaget for mistillitsforslaget, og fant det absurd å styrte Hartmann fordi han hadde uttalt seg om militærbesøket. Hadde disse uttalelsene kommet fra en student-formann, ville pressen neppe reagert. Her gjaldt det ikke om man likte Hartmann eller ikke, og å stemme mot forslaget fra Hougen betydde ikke at man gikk god for det Hartmann måtte foreta seg i fremtiden. Cand. jur. B. Bjørnseth fant det usmakelig å utnytte Hartmanns uttalelser fra et møte, hvor man snakket fra, leveren.

Dr. Nils Ørvik fant Hougens fremstilling av Bräuers virksomhet før 9. april helt misvisende. Bräuer hadde handlet i forståelse med Halvdan Kohts utenrikspolitikk, som gikk ut på at Norge ikke fryktet noen nøytralitetskrenkelse fra engelsk side og at Norge ville verne sin nøytralitet. Bräuer visste ikke noe om overfallet på Norge før dagen forut, sa dr. Ørvik.

Der ble gjort flere forsøk

de Castries skal granskes

Vi har i Folk og Land tidligere skrevet om «helten fra Dien Bien Phu» og lært han å kjenne som en hensynsløs krigsforbryter. I all den begeistrede propagandaomtale av ham var vel Folk og Land den første avis som trakk fram hans lite glorverdige fortid. Senere fulgte det tyske ukeblad «Stern» og Deutsche Soldatenzeitung.

Det ser nå ut til å bekrefte seg helt ut at de Castries ingen helt er, bare en ynkelig liten opportunist.

Det er nedsatt en undersøkelseskommissjon for å granske de Castries adferd under sluttkampene i Indo-China, og det er meget alvorlige beskyldninger som er reist mot ham, bl. a. at han fullstendig neglisjerte alt arbeide for å forberede forsvaret av festningen, han har unnlatt å befeste høydene rundt forsvarsverkene og dermed prisgitt festningen til fiendens artilleri. Videre hevdes det at han da festningen var omringet og det manglet ammunisjon, mat og forbindingsaker, tenkte mer på sin egen bekvemmelighet og velvære enn på å skaffe de manglende sakene, idet han opptok kostbar plass i flyene for å få personlige forsyninger av vin og konjakk.

Det er bare synd at granskingen ikke også omfatter hans synderegister på slutten av verdenskrigen, da han bombarderte og terroriserte befolkningen i den lille tyske byen Freudenstadt, og etter å ha inntatt byen lot sine soldater plyndre den overlevende befolkningen.

på å uteske hva Hartmann hadde siktet til med ufrie forskningsmuligheter i Norge. Også her sa Hartmann at hans uttalelser var forvrengt. Stud. mag. art. Lars Roald Langslet hadde forespurt professor Arne Næss, som overvar møtet hvor uttalelsen falt. Professor Næss bekreftet at han husket hva Hartmann sa, og at han ikke fant dette i samsvar med pressens omtale. Han ville overveie å bruke eksemplet i sin nye oppgavesamling!

Lektor Bull berømmet Studenteramfunnet for en mer saklig atmosfære enn i gamle dager. Han var stolt over å være medlem av et samfunn som ikke lot seg terrorisere av presseopinionen, som møtte uten forutfattede meninger og gikk sine egne veier.

Hva stikker bakom 'ko-eksistensen' og sovjets nye ansikt?

skrift Newsweeks faste medarbeidere er den russiske en tidligere oberstløytnant i den røde armés flyvåpen. I et av bladets siste numre skriver han en artikkel om bakgrunnen for Sovjets «new look». Først siteres en av de siste uttalelser av den nettopp avdøde sovjet-størrelse, Visjinsky til en av de vestlige delegater i FN.

«De ønsker å vite hvorfor vi har forandret oss? Husk datoen 5. mars 1953, Stalins dødsdag. Det skulle forklare alt.»

Volkov tyder dette appokryfiske svar slik: at den hensynsløse maktpolitikks æra sluttet med Stalin, at Malenkov-regimet skulle være mindre interessert i en øyeblikkelig verdensrevolusjon enn med å konsolidere sin makt og den indre sikkerhet. Men fremfor alt, hva Visjinski mente, men ikke sa, var at **russisk politikk nå er basert på frykt.**

Det de frykter mest er de økende vanskeligheter innen-

lands, kanskje til og med indre oppløsning av unionen. En av Øst-Europas toppkommunister, som nylig vendte tilbake fra et besøk i Moskva, har privat fortalt en venn at de økonomiske forhold i Sovjetunionen er så dårlige og moralen så vaklende, at regimet vil gjøre nesten hva som helst for å unngå en utenrikspolitisk krise, inntil stillingen er bedre konsolidert.

Hvorfor er denne sprekk i monolitten blitt så tydelig etter Stalins død? spør Volkov. Og svarer selv: at Stalin holdt sovjetfolkene i et jerngrep, et grep som hans etterfølgere, som optrer som en komite, ikke makter.

Derfor tvinges Malenkov & Co. til å bedre levevilkårene, men uheldigvis for Kremherskerne så kommer dette samtidig med **en krise i landbruket.** Sovjetunionen har selv kommet til å avsløre at kornproduksjonen i 1954 praktisk talt ikke er høyere enn i 1953, **trass i at 15 millioner acres** (1 acre vel fire

norske mål) mere ble tilsådd.

Den annen årsak til regimets frykt er TYSKLAND. — Kreml vet at der vanligvis måtte fire russiske divisjoner til for å slå en tysk divisjon i den siste krigen. Det er ikke 12 divisjoner de er redde for, men at det kan bli 25 eller 50, og at Tyskland da vil føle seg sterkt nok til å kreve gjenforening med Øst-Tyskland. Derfor bruker Kreml alle diplomatiske midler for å hindre tysk gjenopprustning.

Stalins voldsomme språk virket mot sin hensikt. Malenkov prøver seg med smiger og lokketoner.

Den tredje frykt er CHINA, at Mao kan komme til å føre China ut i krig og trekke Sovjetunionen med seg i det fjerne Østen. Det er ikke meget som siver ut om forholdet mellom Malenkov og Mao, sier Volkov, men det lille man vet tyder på alvorlig engstelse for kinesisk hensynsløshet.

Hva den meget omskrevne «ko-eksistens» angår mener Volkov at Vesten kunne trekke visse fordeler av dette, så fremst den kunne etableres

Hvem senket Blücher?

Spørsmål i F & L nr. 1-57

E. A. Steens bok er korrekt i spørsmålet «Hvem senket «Blücher»?»

Det var kommandanten som ledet forsvaret ved Drøbak-sund.

Såvel festningens artilleri som torpedobatteriet stod

på Vestens egne betingelser. Men hittil er der ikke gjort noen faktiske innrømmelser fra Moskvas side, bortsett fra visse smarte arrangementer (window-dressing) — som skal vise Sovjets vennskapelige hensikter, uten reelle innrømmelser. Men det går ikke med bare pene talemåter om ko-eksistens, tiden skulle være inne til å presse sovjetlederne til å vise i noe med sine talemåter. I denne forbindelse skulle Vesten også utnytte det ømfintlige forhold mellom Moskva og Peking. Om det kunne sprenges, ville hele maktkonstellasjonen i verden kunne forandres til det bedre.

selvsagt under kommandantens kommando. Ingen av festningens personell for øvrig kan påberope seg æren av å ha senket fartøyet. Etter å være truffet av de to skudd manøvrerte «Blücher» fremdeles i det trange farvann, og det er ikke usannsynlig det ville ha klart å komme seg til Oslo, men da fartøyet passerte torpedobatteriets skuddfelt, ble det truffet av to torpedoer, som begge eksploderte, og dermed var skipets skipets skjebne avgjort.

Undertegnede offiser deltok i forsvaret og var øyenvitne.

Olaf Hansen.

Meninger må man angripe med de våpen som passer. Man avfyrrer ikke geværskudd mot ideer. Rivarol.

Urettferdig kritikk er den avgift en mann må betale til offentligheten for å være fremragende. Jonathan Swift.

Ingen virkelig vismann har noen sinne ønsket å være yngre. Jonathan Swift.

VI SELGER

årgang 1954 uinnb. kr. 16.— så langt det rekker.

Folk og Land

I lange tider er vi blitt belært om at tyske divisjoner er nødvendige for at verden skal bestå. Men samtidig vet vi at det nå ombeilede Tyskland for ikke så mange år siden ble bombet i grus av alle disse mektige som nå ligger på kne og ber om dets gunst. Dengang var Tyskland fredens fiende nr. 1, men nå er det fredens støttepillars nr. 1. En kuyending i storpolitikken, som bringer tanken hen på den kjente sats om «den lille forstand de statsmenn har som styrer denne verden», en sats hvis sannhet daglig bevises og det i den grad at det kunne være fristende å rette «lille forstand» til «manglende forstand».

Oppsetting av en tysk hær er naturligvis et spørsmål som har satt Tysklands tidligere motstandere i kattepine. På den ene siden er det ikke noe de heller vil enn å få Tyskland med, mens de på den annen side nærer et like så brennende ønske om å sende Tyskland dit peppern gror. De vandrer med andre ord på valgets pinefulle sti mellom djevelen og det dype hav, så det er slett ikke så greit. Frankrike vrir seg, danskene snakker om folkeavstemning, mens våre folkevalgte har utført ikke så lite av en dåd ved uten større bråk å bifalle tysk gjenopprustning. Det var bare noen få iherdige protestanter som

Det store spørsmål

talte fredens sak og henstilte til forsamlingen ikke å være naiv.

Når vest-tysk gjenopprustning i denne tid er så populær i Vesten er grunnen til dette ikke bare frykten for Sovjet, men også frykten for den tyske konkurranse på verdensmarkedet. Der går derfor gjennom verdenspressen et stille håp om at de militære byrder vil virke så tyngende på Bonn-regjeringens budsjett og trekke så megen arbeidskraft vekk fra det sivile liv at den tyske konkurranse vil bli mindre følelig.

Dette er imidlertid et håp som ikke bli annet enn et håp, idet tyskerne såvel under keiseren som under Hitler beviste at de både kan bygge opp en formidabel krigsmakt og allikevel være farlige økonomiske konkurrenter.....

Men det er noe som ikke er et håp, men en kjensgjerning, og det er forsøkene på å gjøre den nye vest-tyske

hær «demokratisk» og ikke «militaristisk».

Herom skriver det amerikanske ukemagasin «Time» for 18. oktober 1954:

«Ingen hanemarsj. Der hilses bare på generaler og på den kommanderende offiser og øverste underoffiser («top sergeant») ved første møte om dagen. Utenfor tjenesten er sivile klær tillatt.»

Hanemarsj, hilseplikt på alt befal og forbud mot å gå i sivile klær synes altså å fremme militarismen. En opplysning som er litt av et sjokk for oss her i landet, i det lille Norge uten at noen visste om det har vært på nippet til å bli en militærstat med kadaverdisiplin og onde hensikter mot verdensfreden. For i 1899 og lenge før og lenge etter drev vi under våre 48 dagers rekruttskoler med hanemarsj, hos oss kalt strekningsmarsj, så det verket i knærne. Og hilse gjorde vi så det forslo. Det var hilseplikt hele dagen og det ikke bare for generaler og ved det første mø-

tes sødme. Så det var ikke fred å få for en bra soldat som ønsket å leve livet i ro med nevene i bukselommen.

Nu skal man som bekjent motta alt det pressen bringer tiltorvs med sterk skepsis. Så også når det gjelder denne artikkelen i «Time», som sies å gjengi det offisielle vest-tyske syn på disiplinert i den nye hær. Det kan ikke være tvil om at der i Vest-Tyskland er en reaksjon mot slike ting som at soldater som straff ble satt til å skure gulvet med tannbørsten, men bruddet med fortiden synes for stort. Hilseplikten mot underoffiserene f. eks. — Underoffiserene er ikke å spøke med. Det vet alle som har vært i nærheten av en tysk «Spieß». Ja, selv i gamle Norge var det gamle kompanisjefer som gruet seg for å stå ansikt til ansikt med kompaniets fanjunkere i opprør. Så selv om FN — eller hvem det er som bestemmer — sier at disiplinen i den vest-tyske hær skal være demokratisk og at derfor en menig soldat ikke skal hilse på andre underoffiserer enn den øverste og det bare en gang om dagen. I praksis vil de nok sørge for at rekruttene blir oppmerksomme på alle underoffiserer slik at ingen blir glemt. For ens opptreden overfor alle, er det ikke det som er demokrati? Militarisme kan det iallfall ikke være.

Sidebemerkinger

VANNSTOFFBOMBEN.

Virkningsradiusen for de siste vannstoffbombene er omtrent følgende: Innenfor tolv kilometer raseres teglhus med betongbjelker og betonghus skades sterkt. Innen 16 kilometer totalraseres teglhus med trebjelker og trehus. Innen 30 kilometer vil hus få lettere skader såsom knuste vinduer og taksten. Innen 12 kilometer antennes tøy og treverk. Innen 14 kilometer vil ubeskyttet hud bli sterkt forbrent. Innen 16 kilometer blir det lettere skader på ubeskyttede hus. 6 kilometer er grensen for 50 pst. dødelighet på grunn av radioaktive stråler.

LIKHEIT FOR LOVEN?

Man skulle vel vente at rett og lov praktiseres på samme måte i alle saker i den rettsstat som det påstås vi lever i. Men det gjør det ikke. Et lite eksempel på villfarelsen og forskjellen.

I en domfelt NS-manns domspapirer sto det oftest at det i skjerpende retning ble tatt hensyn til at han var en opplyst mann og at han hadde gjort gode gjerninger o.s.v., mens det i premissene for assurancesvikeren og ildspåsetteren i Kragerø uttrykkelig står at det i formildende retning er tatt hensyn til hans innsats under krigen.

Det finns inte något mänskligt och socialt liv utan inbördes påverkan.

(Torgny T. Segerstedt).

Det er noen som har fått ordet «demokrati» i halsen. De tror at det betyr alles utilfredshet med alle. (Soya).

Hva kan man være sikker på når en kvinne sier at hun kommer om fem minutter?

— At hun er norsk.

Guttungen viste frem til sløyd læreren en lysestake han hadde laget, og den syntes læreren var så bra at han ba gutten finne på et høvelig vers som kunne brennes inn i treet. Gutten tenkte seg om lenge og vel og skrev så:

Denne har jeg gjort i sløyden, — ære være Gud i høyden.

— Er det virkelig sant at dere kvinner liker nærgående mannfolk bedre enn andre?

— Hvilke andre?

(Storm P.)

Når et virkelig geni viser seg her i verden, så kan man kjenne det på det ubedragelige tegn at alle nulliteter sammensverger seg mot det.

Jonathan Swift.

En dårlig grunn reduserer vekten av de gode man har gitt tidligere.

Jonathan Swift.

Sogneprest H. Egede Nissen svarer G. A. Reichelt

Hr. G. A. Reichelt.

Deres gode og varmhjerte de innlegg i Folk og Land nr. 2 1955 takker jeg Dem oppriktig for. Måtte den linje De trekker opp bli fulgt, så ville i sannhet 1955 kunne bli et jubileumsår for alle nordmenn.

Men det er en ting i Deres artikkel jeg gjerne vil imøtegå. Det er Deres kritikk over noen ord fra meg om den norske geistlighet og i særdeleshet om x-biskop Berggrav i «Folk og Land». Direktør Karl Seeland vil ganske sikkert svare for seg.

For min egen del har jeg tilstrekkelige grunner til å ta fatt i både Hallesby og Berggrav. Det er intet som er verre enn å komme i hendene på bigotte pietister. Gestapo var unger i forhold til dem, hvor det gjelder tortur av åndelig og økonomisk art. Som prest har jeg en menneskealders erfaring i den sak, så jeg vet hva jeg taler om. Og jeg vet mere om Hallesby og hans art enn godt er. Når De vil hevde at Hallesby fikk 2 års fengsel for sin protest overfor okkupanten mot å sende norske kvinner i tvangsarbeide, så stemmer dette ikke ganske. Det var for sine forbindelser med Tysklands fiender, særlig England, og for sin deltagelse i illegalt arbeide Hallesby kom på Grini.

Personlig protesterte undertegnede også sammen med noen venner, idet jeg benyttet meg av anklager fra unge piker, som var tvangsutskrevet. Det lyktes meg å hjelpe noen, men ellers ble jeg neglisjert.

I 1945 derimot satte biskop Berggrav i gang menneskekjakt. Ett av ofrene ble undertegnede. Om grunnlaget kan De lese i Berggravs eget herostratisk berømte makverk «Da kampen kom». Den ble utgitt i 1945 og er vel det mest skitne produkt noen norsk prest har levert, når unntas «Folkedommen over NS». Disse to pamfletter hører til Satans etterlatte papirer.

Side 63 i «Da kampen kom» kan De lese hvorledes den

norske primas behandler sin neste in casu undertegnede. Jeg skal ikke gå nærmer inn på Berggravs ondskapsfulle injurier, men kort og godt fortelle at da jeg stevnet ham etter paragraf 247-248 i straffeloven for Oslo byrett, da la mannen seg syk!

Man fortalte meg under mitt opphold på Akershus britiske-politiske fengsel sommeren 1945, at jeg hadde den ære å være der etter Berggravs spesielle omtanke for undertegnede.

I et nyttårsintervju med Morgenposten sier Berggrav bl. a. at den kirkelige situasjon f. t. er rotet. Og videre sier han at Gud handler på tvers av kirke og tross av kirken.

Jeg tror De vil være enig med Berggrav i disse uttalelser uten dobbelt bunn. — Men hvem tror De er den primære årsak til den rotete situasjon i restene av den kirke som en gang stod på et høyt sted i bondens bevissthet? — Sannelig kirken og Guds rike ble forrådt av dem som vakt skulle være.

Aros 17/1 1955.

Vennlig hilsen.

Hans Egede Nissen.

Atombombene over Hiroshima og Nagasaki dreper ennå

I anledning den amerikansk-japanske atomkonferanse i Tokio i november skriver Frankfurter Allgemeine Zeitung en stor artikkel om det emne som ble behandlet der, nemlig virkningen av atombombene.

Avisen slår fast at en fremdeles står maktesløs overfor den radioaktive virkningen og at denne vil virke i generasjoner fremover.

Mellom 6. august 1953 og 6. aug. 1954, årstidene for Hiroshima-angrepet, døde det ytterligere 231 mennesker på grunn av de skader de pådro seg den 6. august 1945!

800 raketter i timen kan skytes mot Skandinavia fra sovjetbasene ved Østersjøen

Stockholm (FEI/ex.) - Det er best at vi her i det fredelige Norden ser sannheten i øynene og ikke blindt tror på en fredelig fremtid med den totalitære sovjetiske volds-makten.

Hele Skandinavia ligger innenfor rekkevidden for de russiske raketbasene. Med et varsel på høyst 15 minutter kan Oslo legges under ild av rakettkatapulter og rakettbårne atombomber. De største raketbasene på den andre siden av Østersjøen kan sende ca. 800 raketter i timen, 40 i timen fra hver eneste av de 20 utskytningsplattformer (katapulter). De største av rakettenes

V-2 type, som kan bære atomladninger på fem tonn. Noe effektivt forsvar mot disse baser har man ennå ikke. — Motoffensiven kan bare skje ved hjelp av jagerflyangrep mot disse baser. Defensivt forsvar er bombesikre beskyttelsesrom og et effektivt siviltforsvar.

I både øst og vest arbeider vitenskapsmennene med å fullføre nye rakettvåpen. — Amerika har i de siste åtte år bevilget nesten 20 milliarder kroner til rakettforskningen, og neste år har denne forskning fått høyeste prioritet på forsvarsbudsjettet.

Sovjet-Samveldet har et spesielt sentralorgan som leder rakettvåpenindustrien. Dette sentralorgans sjef er flyinstruktøren og generalen Jakoblev. ZI/M-instituttet i Moskva og eksperimentstasjonen i Kulbyschjew er viktige sentra for den industri-

I siste år ble det født 30 000 barn i Nagasaki. Av disse var 8500 ikke normale på grunn av atombombens radioaktivitet, som moren hadde vært utsatt for. Nesten 4500 nyfødte barn døde, 500 var dødfødte og over 3600 var misfostre eller åndssvake. Noen var uten øyne, andre uten hjerne, andre helt vanskapte.

*

Er det noen som tør stå opp for å si at dette helt unødvendige atombombeangrep er den største krigsforbrytelse som er begått?

I fabrikker i byen Ural-skoye masseproduseres de nyeste russiske rakettenes. — Her arbeider bl. a. tyske vitenskapsmenn for russerne.

TYSKE EKSPERTER. Da tyskerne kapitulerte i 1945 tok Sovjet 2000 tyske V-1 og V-2 rakettkatapulter til fange, mens bare 480 falt i amerikernes og de alliertes hender. Professor Valter R. Dornberger, en tysk spesialist som nå arbeider for Bell Aircraft Corporation i Amerika, uttaler: «Amerikanerne fikk kanskje tak i hjernetrusten, men Sovjets verdifulleste bytte var de allerede utarbeidede planer, tegninger og prosjekter.»

Russerne har i den senere tid gjort ferdig nye baser i Øst-Tyskland i Peenemünde ved kysten i Nordhausen i Harz fjellene. Man vet at de sovjetiske krysserne (bl. a. den som besøkte Stockholm i sommer) hurtig kan ombevæpnes med luftvern raketter istedenfor vanlig artilleri. —

Det som gjør rakettenes dobbelt farlige er at de effektivt kan styres mot sine mål ved hjelp av radar og fjernsyn. Den tilfeldige terrorbombingen fra siste krig kommer ikke til å bli gjentatt. Raketten søker selv og «ser» målet, som den så ubønnhørlig styrer mot.

Amerikanske eksperter mener nå at russerne har gjort ferdig sitt A-10 prosjekt (som de også har arvet fra tyskerne). A-10 er en 97 tonn raket som skal kunne gå over Atlanterhavet mot mål i Amerika.

Sovjetrusserne hevder til stadighet at de ønsker kun fredelig samarbeide med de små skandinaviske demokratier. At dette er bare svada beviser det faktum at russerne har bygget en rekke raketbaser ved Østersjøkysten, som er innstillet for en avfiring mot Norden. Ifølge oppgaver fra motstandsbevegelsene i de baltiske stater og Øst-Tyskland finnes disse baser på øyene Osel og Dagø, flere baser ved den latviske hovedstaden Riga samt i nærheten av Libau, Königsberg, Gdansk (Danzig), Kolberg og på Rügen.

“Undervektig Kristendom”

Pastor Fredrik Wisløff har nå tala om dette. Vi som fikk lide for denne undervektige kristendom, har skrevet om dette i 10 år, uten at de kristne ledere stort sett har hørt oss.

Vi fikk oppleve at det norske kristenfolk først stemplet Russland med sin gudløshetsorganisasjon som kristendommens fiende nr. 1. Men vi fikk også oppleve at kristenfolket stort sett gikk sammen med denne fiende og endog plaserte dens banner ved høyalteret i Trondheims domkirke.

Vi har opplevet at den mektigste blant kristendommens førere i vårt land lanserte barbarismens moral mot kristne mennesker i sitt skrift: «Folkedommen over NS». Den nedvurdering av kristelig etikk og våre lovnormer dette var, måtte virke ødeleggende på vårt kristenliv. Det hellige ble vanhelliget, just av de som vakt skulle være. Det ble underordnet verdslig makt, statsinteresser, organisasjonsinteresser og personlige fordeler. Kirken kom således ikke til å gå i geledd med kristendommens fiender, men benyttet også deres metoder.

Vi har opplevet at kirkeledere har bestemt at gravstøtter over mennesker med et visst politisk syn ikke skulle oppsettes på kirkenes gravsteder, selv om disse mennesker både hadde levet og dødd i kristen tro.

Vi har opplevet at kristne ledere har flyttet seg fra kirkestolene, fordi en NS-mann og -kvinne satte seg der, så de to ble sittende igjen alene og selvfølgelig forlot kirken.

Vi har opplevet at folk som var uttatt til faddere for barn, har fått brev fra sognepresten, at de ikke fikk være faddere, da de var NS

Vi har opplevet at folk som kaller seg kristne skrytte av at de ikke hilste på sin gamle far, fordi han hadde en annen politisk oppfatning enn dem.

Vi har fått høre så mange fordommelser fra prester og lægfolk og sett de gjennomføre i praksis disse, endog innførelse av dødsstraff.

Hvem er det kristenfolket hjelper med slike gjerninger?

Det må bli de antikristelige. — Jeg er derfor enig med Wisløff at disse langtfra er så farlige for virkelig kristendom som «fariserne» innen kristenheten. Vi minnes prof. Volds og Havig Hjelseths tragedie. Vi minnes Ljostveit, Paulsen, prost Hedem og biskop Schjelderup. Vi har sett enkelte kristne lederes forhold til sannheten og opptreden i rettene.

De kristne må ikke bare klage over virkningene av dette. De må erkjenne sin synd og skyld, sin mangel på kristen ånd og moral, og se en årsak i sine egne gjerninger.

Her vil ikke bare forkynnelse hjelpe, men kristen anger og bot, d.v.s. liv. Man kan ikke tjene både Gud og Mammon. Man må ut av Sodoma, flykte til bjergene for å få anledning til å øve virkelig kristendom. Her stenges man av organisasjoner og konfesjoner. Husk bare på Albert Schweitzer. Redningen er kristen ånd og gjerning.

H. H.

Festen var besøkt av mange venner og kjente fra Porsgrunn, Skien, Gjerpen og Solum, og alle reiste hjem med et hyggelig minne rikere.

Takknemlig deltaker.

Liten takk

synest eg R. Sandstad fekk for det ypperlege innlegget sitt i nr. 39 av Folk og Land. Vel nok galdt ikkje innlegget beinveges «Rettsoppgjæret». Det har Sandstad skrivt om før, personleg og realistisk, slik som berre han kan det som har kjent overgrepet «på kroppen».

Ein kan nok skjønna at bladet no gjerne ynskte å avgrensa ordskiftet om «Helveteslæra». — Men Sandstads innlegg var so uredd og sanningsinspirert, at mange med meg visseleg vil takka han for det. Me kan nok ikkje koma bort ifrå, at det i ordskiftet er det ein stor part, serleg av prester, som løyner si innerste meining av di dei reddast «folket». Er det ikkje nettopp på «sanningsfronten» Folk og Land har sin misjon? Eg trur ikkje denne fronten bør vera avgrensa til å gjelde berre «Rettsoppgjæret» i trongaste meining. Med ein vidare interessesfære vil bladet berre samla fleire lesarar og vener, ikkje minst av den grunn at det er so få blad i våre dagar som ikkje går på akkord

Tonnasjeavtalen 1939

Tiden septbr. 1939—febr. 1940 utgjør et mørkt kapittel i den norske «nøytralitets»-politikk. Vi vet jo riktignok at England fra krigens første dag satte Norge under press — et helt ut umenneskelig press, som truet den norske befolkningens viktigste livsinteresser og som innebar et eklatant brudd på norsk nøytralitet. Men vi vet også at det fra norsk hold ble vist en imøtekommenhet som kunne ha vært bedre anvendt og som i så fall kunne ha sikret oss for en mistanke fra den annen krigspart, som sterkt bidro til å trekke oss med i malstrømmen. Ifølge referater fra møter i det engelske marinekabinett — så tidlig som i 1938 — regnet de engelske myndigheter kaldt og kynisk med at de i en eventuell kommende stormaktskrig kunne disponere over den norske handelsmarines fartøyer, og med den ettergivenesshet som vist fra norsk side ble jo også dette resultatet. Og dermed var Norge blitt en «interessesfære», der Churchill og hans feller fant en fortrinlig basis for å gjøre ende på norsk nøytralitet.

Vi kommer om en tid til å gjøre «tonnasjeavtalene» i 1939 og 1940 til gjenstand for en nærmere omtale i vår avis og prøve på å underkaste denne skjebnesvangre epoke i vår historie en analyse. — Foreløbig finner vi grunn til å sitere etter «Aftenposten» for 14. ds. et utsnitt av en artikkel skrevet av direktør John O. Egeland i anledning av skipsreder Th. s. Fearnleys 75-årsdag. Etter å ha omtalt Rederforbundets og jublantens innsats under den første verdenskrig for å bortfrakte handelsflåten til britene og deres allierte for krigens varighet, heter det videre:

«Det var derfor helt naturlig at da vi ikke stort mer enn et par ti-år senere befant oss i en tilsvarende situasjon,

med sanninga. Og vårt blad vil dermed styrkja si stilling både moralsk — og vonleg ogso økonomisk.

A. P.

gikk det på ny bud fra den norske regjering til Thomas Fearnley. Han stilte seg igjen lojalt til disposisjon, tross avvikende personlig oppfatning med hensyn til visse sider av mandatet. — Ved forhandlinger i London høsten 1939 ble det i løpet av knappe tre uker bragt i stand en ny, særdeles omfattende og detaljert tonasjeavtale av lignende art som den fra den første verdenskrig. Det vil føre for langt i dette oppsett å redegjøre nærmere for den siste tonnasjeavtale. Det får være tilstrekkelig å nevne at den fra utenforstående hold er blitt betegnet som den for norske interesser gunstigste kommersielle avtale Norge noensinne har oppnådd med et annet land.

Her må Fearnley imidlertid dele æren med den delegasjon han stod i spissen for: I Hysing Olsen — den senere leder av den norske stats store skipsfartsadministrasjon i London etter at vårt land ble trukket inn i krigen, — videre Klaus Wiese Hansen, «undergrunns-lederen» for rederne her hjemme under hele okkupasjonen og senere president i Rederforbundet — samt Leif Høegh, som fra slutten av krigen og alle de etterfølgende år har vært vårt lands faste og fremste shippingrepresentant ved internasjonale overlegninger ute i verden.»

Selv om vi for vårt vedkommende er av den oppfatning at noe mindre ros kunne ha vært på sin plass, så er det på den annen side ikke vår mening å ville påstå at de herrer som er nevnt ovenfor, har handlet ut fra annet enn de beste subjektive hensikter. Resultatene av det som ble gjort, er imidlertid av en art som gjør det påkrevd å få klarlagt og belyst hele saksområdet. Vel er det ennå adskillig materiale fra denne tiden som blir holdt tilbake, men meget er også kommet fram. Og vi akter som sagt å anstille en vurdering av forholdet så langt vi er i stand til det etter det som er tilgjengelig.

H. G.

Sidebemerkninger

Han hadde fått adskillige manuskripter sendt i retur fra en tidsskriftredaktør, og en dag da han hadde fått et særlig stort manuskript tilbakesendt, sendte han dette brev:

— Hr. redaktør! I midten av mitt siste manuskript klistret jeg to sider sammen. De leser ikke engang mine manuskripter.

Han mottok følgende svar:

— Min herre! Når jeg har slått hull på et egg og oppdager at det lukter ille, behøver jeg jo ikke å spise egget for å komme til den slutning at det er råttent. — Beste hilsener —

FELTMARSKALJ' MONTGOMERY er meget irritert på det nyeste innen de britiske og amerikanske forsvarsgrener — psykologene — som følger soldatene helt fra de blir rekruttert. Marskalken forteller derfor gjerne denne lille historien:

Den nyansatte armepsykologen var ikke sikker på at en av rekruttene var helt normal, og han stilte ham derfor noen spørsmål:

— Hva gjorde De egentlig i fritiden, i det sivile liv?

— Tja, ikke noe særlig.

— Hm! Gikk De ikke ut med piker?

— Nei, aldri, var det forarge- de svaret.

— Og De hadde heller aldri lyst?

— Nei — jo... det kunne jo hende.

— Men hvorfor gjorde De det da ikke?

— Fordi min frue ikke ville ha satt pris på det, Sir.

LEGALISERT

PROSTITUSJON?

New York: — Ønskes, 500 unge piker som liker å reise og kan danse, spille tennis, regissere eller medvirke i skuespill, arbeide som bibliotekarer eller er flinke fotografer. Den amerikanske hær ønsker å gi pikene to års kontrakter for sivilt arbeid i oversjøisk tjeneste. Beklager, jenter, de fem hundre må være amerikanerinner.

NYHETER

FRA SAN MARINO

Roma (NANT) — Etter nyttår vil verdens eldste og minste selvstendige republikk en gang for alle gjøre slutt på de rykter at landet fremdeles befinner seg i krig med Tyskland.

Den italienske radioen sendte nyttårsaftnen ut en hilsen fra den lille republikkens to regenter, som dementerte ryktene om at San Marino skulle ha erklært Tyskland krig både i første og annen verdenskrig. «San Marino har alltid villet leve i fred med alle nasjoner og var nøytral i begge verdenskriger,» het det i erklæringen.

Klager utgjør størstedelen av den tribut som himlen mottar, og de er den oppriktigste del av vår hengivenhet.

Jonathan Swift.

På juletreff i Skien

Vi har et interessert og skattet «medlem» her i Skien, som har evnen og viljen til å skape hygge og fest rundt seg.

I år som tidligere hadde hun innbudt til juletreff i sitt hjem, hvor alle og enhver som hadde lyst var velkommen. — Det var dekket et hyggelig julebord med lapskaus til kvelds. — Etter bordet var det gang rundt juletreet med julesanger og andakt. Etterpå hygget vi oss ved kaffebordet og deilig julebakst. — Et muntert innslag i festen var en utlodning, og inntekten av denne går til Forbundet. — Så var det frukt og nøtter og munter passiar.

Det er hyggelig for oss som er satt utenfor å komme sammen en gang imellom for å utveksle meninger og tanker om saker og ting og om alt som rører seg i tiden i sin alminnelighet og om «visse» problemer og spørsmål i særdeleshet

London, 2. februar
1940.

I festsalen i Phillimore House står et bord dekket, og ingenting minner om at der hersker krig og rasjoneering. Ute på kjøkkenet sørges det for at tallerkenene holdes varme. Tjenerskapet venter på det siste vinket. Rundt omkring i selskapsrommene står gjestene i ivrig samtale.

Klokken er 25 minutter over 12, og det var klokken 12 lunsjen skulle begynne.

Det er påfallende mange skandinaver til stede, — høye nordmenn, livlige svensker, finner med et tankefullt og alvorlig uttrykk i øynene. Av innbudte englendere er marineoffiserene i flertall.

Mr. Alexander samtaler med gjestene. Denne elegante kåsør (medlem av Labour Party og kort tid etter første Admiralitetslord) har nettopp henvendt seg til den norske journalist Martinsen:

— De kjenner Mr. Churchill?

— Hittil bare fra bilder og anekdoter, svarer Martinsen.

— Det er ikke mange menn i Imperiet som er så interessante som denne mannen med sigaren. — Alexander holdt plutselig inne. Alle de andre samtalerne forstummet også.

En firskåren, kraftig mann ble ført inn: Det var Mr. Winston Churchill.

Mens han ber husets frue om unnskyldning for at han kommer for sent, lar han et granskende blick gli henover de forsamlede gjester.

Tjenerne begynner å bære inn fatene, og gjestene setter seg til bords. Men rettene som har kostet fru Phillimore så mye hodebry, er det ingen som viser synderlig interesse. Meningen med denne lunsjen er ikke av selskapselig natur.

Det er Churchill som fører ordet. Han snakker, snakker hele tiden. Han er rød i ansiktet, og det later til at det ikke bare er vinen som bringer ham i affekt.

— Det har ofte forundret meg meget, roper han over bordet, — ja faktisk, mine herrer: det har forbløffet meg en god del hvordan min tale til de nøytrale er blitt opptatt av dem den var rettet til. Jeg spør meg selv om

Vi forteller hva som foregikk:

En politisk lunsj i London 2. febr. 1940

man i visse hovedsteder i Europa egentlig har fått forståelsen av hva det for øyeblikket dreier seg om. Vi søker å gjøre det klart for disse mennesker at England ikke bare fører denne krigen i sin egen interesse, men minst like så meget for de nøytrale. Og hva er resultatet? Forbeholdenhet, dumt prat, gode råd, direkte avvisning, pinlig bestyrtelse... Man kunne tape lysten...

Pinlig bestyrtelse var også her resultatet. De tilstedeværende gjester er hovedsakelig nøytrale, og de kraftige bebreidelser som Churchill retter mot deres regjering gjelder også dem. — Hadde de før ikke visst hvorfor de var blitt innbudt, så skjønte de det iallfall nå.

UNDER FIRE ØYNE

Selskapet har løst seg opp i smågrupper og har fordelt seg i de enkelte rom. Churchill har forsynt seg av sigarkassen og går fra gruppe til gruppe. Han driver propagandistisk detaljarbeide.

— Hør her, sier han til hr. Martinsen (om hvem man vet at han har de beste forbindelser med den norske gesandt Colban), jeg er ikke helt fornøyd med dere nordmenn ennå. Nå, la meg snakke ut. Jo, De forstår, nu og da går der tyske skip lastet med jernmalm fra Narvik til Tyskland.

— Det er så, men vi må jo i det minste av og til la et tysk skip slippe inn til Narvik... ellers ville det virke altfor påfallende at vi...

— Alt det der skjønner jeg godt, men dere må da tenke på at der av denne malmen lages kanoner som blir rettet mot England, — mot nettopp det England som marsjerer opp for Norges frihet. De vil vel ikke kalle slikt vennskap?

— Vi har da i hvert fall en tonnasjeavtale med England, og det er mange norske sjøfolk som har funnet døden under denne farten for England.

— Naturligvis, det har De rett i, kjære Martinsen, men alt det der forandrer jo ikke noe ved det faktum at dere slipper tyske skip inn i en norsk havn. Hvis det ikke blir en forandring på dette, vet jeg ikke hvilke følger dette kan få for vårt vennskap. Dessuten har tyske ubåter brukt tremilsgrensen deres til å torpedere engelske lastebåter. Og det går for vidt, skjønner De.

— Unnskyld meg, men det der er ikke riktig. Professor Koht har påvist, at det her dreier seg om overdrevne avismeldinger. Båtene er ikke på noen måte blitt torpedert innenfor tremilsgrensen...

— Hva for noe? De sier at engelske avismeldinger overdriver? Dere har i grunnen ingen annen oppgave enn den å bekrefte det som våre aviser skriver om landet deres i denne krigen, slik at vi kan få gitt tyskerne... nå ja, De skjønner hva jeg mener. Og så prøver denne utenriksministeren deres å korrigerer våre meldinger for å gi seg skinn av å være helt nøytral. Dere er redde kanskje? Eller hva?

Samtalen var ikke lenger hyggelig for noen av de to menn, de var kommet inn på et tema som plutselig ble avbrutt ved at Mr. Alexander kom bort til dem.

HVIS JEG VAR SVENSK MINISTER

Hallo, Mr. Alexander, roper Churchill. De kommer sannelig som De er kallet. Jeg holder nettopp på med å gjøre det klart for hr. Martinsen at den historien der oppe i Nar-

vik ikke kan fortsette på denne måten lenger. Kjære hr. Martinsen, De må gjøre det klart for Dem selv og Deres landsmenn, at hvis de nøytrale ønsker å beholde livet, så er det nødvendig at England seirer. Og hvis De vil at England skal seire, så må De hjelpe oss. Jeg kan si dere nordmenn en ting, og det er at dere ikke vil bli spart for krigen. Finland står nu i kamp mot Russland. Det er en sjanse som foreløpig ikke vil melde seg igjen. Det hele er så enkelt, så utrolig enkelt. Ta del i kampen på Finnlands side. Dere ville gjøre en god gjerning ved det, finne forståelse for det hos deres landsmenn. Samtidig ville dere gi oss anledning til å hjelpe dere. Dere er på vår side. Hva sier De til dette, Alexander?

— Deler fullstendig Deres oppfatning, svarer Alexander.

Martinsen benytter den lille pausen til å skyte inn et spørsmål:

— Men hva med tyskerne?

— Det kan tenkes at de kommer. Men før de kommer er vi der. Jeg er Admiralitetslord, og Mr. Alexander er heller ingen nybegynner på dette felt. De taler her med kompetente folk, og dette kan vi love Dem: Den britiske flåte vil være på pletten når det er behov for den. Men dere må også gjøre deres. Først og fremst må dere sette en stopper for denne malmutførselen.

Malmen er svensk.

— Det vet jeg. Svenskene må også bearbeides.

Churchill blåser røyken fra sin sigar til side og betrakter den gjennom halvt tillukte øyne.

— Jeg har tenkt over den saken. Den er slett ikke så innviklet som den ser ut til. Hvis jeg var svensk minister, ville jeg si følgende til tyskerne:

— Mine herrer, dere vil ikke kunne bestride at kongeriket Sverige har gjort alle tenkelige anstrengelser for å imøtekomme de ønsker som Det Tyske Rike hadde i forbindelse med den svenske jernmalmen. Vi beklager

imidlertid at vi ser oss nødt til å innstille leveringen, fordi forholdene i de siste ukene har forandret seg radikalt. — Den finsk-russiske krigen har bevirket at de nordiske land må anspenne sine krefter til det ytterste for å være på vakt, og at de må gå til en sterk økning i sin egenproduksjon. Dessuten er en betraktelig del av våre gruvefolk mobilisert. Sverige ser seg derfor fra i dag ikke lenger i stand til... Hva mener De om dette, Alexander?

— En ekte Churchill, svarer Alexander.

Det later ikke til at Martinsen er så særlig begeistret, for han sier:

— Alt det der er sett med britiske øyne. Men jeg er nordmann, og Norge er nøytralt...

— A, dere med dette evige, tre ganger forbannede nøytralitetsprat, utbrøt Churchill, som i sin opphisselse la alle høflighetsformer til side. Han betrakter asken som er falt ned på gulvet da han fekket med sigaren. — Dra til helvete med denne nøytraliteten deres. Det er krig, hr. Martinsen. Europas skjebne står på spill, og da nytter det ikke å prate om nøytralitet og den slags vrøvl. Jeg skal si Dem en ting, — jeg har mere enn en gang ønsket at dere alle sammen stillet dere åpent på nazienes side. Da ville saken være klar. Da behøvde vi ikke å holde noen taler. Da ville vi finne de stedene på kysten som vi trengte, og dermed basta.

Martinsen kniper munnen sammen. Hans taushet sier mere enn noe svar han kunne gi på dette kyniske utbrudd.

Alexander er øyensynlig også av den mening at Churchill er gått for langt.

— Denne nordiske mentaliteten er noe for seg selv, sier han for å glatte over.

— Det kan så være, bemerkker Churchill, han er enda rød av opphisselse. — Gjerne for meg, men der er grenser for alt. England er storsinnet. Det gir garantier. Det har gitt nordmennene garantier for at deres grenser ikke skal antastes, og takken består i jernmalm som tyskerne nyter godt av.

— Garantier? spør Martinsen med undring i stemmen.

— En liten feil fra ministerens side, bemerkker Alexander og reiser seg. Idet han

29. januar 1955

Jon Galsters foredrag i Haderslev den 21. november 1954

Det ble altså 27 punkter, av hvilke selv det minste insinuerer høyforrederi, og så er der altså hele 27 av dem, og der kunne enda nevnes flere. Man forstår at jeg ved betraktning av dem

med så stor sikkerhet

offentlig har turdet fremsette min beskyldning mot Alsing Andersen for høyforrederi, og man forstår hvorfor han og hans partifeller kun har villet gå krokveier, men aldri har turdet kreve renselse for en uavhengig domstol. Saken er jo opplagt, han er høyforreder. — I dag vil ganske visst hans partifeller hevde at selv om han måtte være skyldig, hva de jo nok vet at han er, så er saken nu foreldet. Det er jo dem selv som har trukket saken ut, for at den skulle foreldes. Der var jo mange forbrytere, som kunne gå fri på denne måte, hvis de hadde så gode forbindelser. — Tilbake til fremstillingen.

Under Vilhelm Buhl, som var finansminister, sorterte grensegendarmeriet. — Umidledbart før overfallet grep han inn med positiv ordre og avvepnet i tysk interesse dette korps, som skulle ha tatt det første støt av for hæren. For øvrig sendte tyskerne natten mellom den 8. og 9. april snikskytter over grensen, som skjøt gendarmer ned bakfra. Kort og godt, også Buhl har gjort seg skyldig i høyforrederi.

I den første tid etter besetelsen fortsatte nu de hemmelige forhandlinger mellom det danske sosialdemokrati og nazistene. Ved et møte på Sandkroen oktober 1940 ble den endelige allianse utført med: — Fagforeningene og partiet troppet opp bak de tyske nazister, som så til gjengjeld påtok seg å hjelpe sosialdemokratiet til en enestående maktstilling. Ja, den

går sin vei, hvisker han til nordmannen:

— En ekte Churchill.

— — —

— Denne Mr. Churchill er en merkelig skrue, sier Martinsen, da han morgenen etter snakker med minister Colban.

Martinsen er i ferd med å gi en beretning om denne politiske lunsjen. Det gjør han meget grundig. Like etter lunsjen dagen før skrev han ned en god del notater.

Kan De tenke Dem, Churchill var for fullt alvor av den oppfatning at vi hadde avsluttet en garantioverenskomst med England.

— Jo, slik er han, sier Colban.

— Og om den siste store talen til utenriksminister Koht hadde han ikke den fjerneste anelse. Han var ty-

blomstrende tid lot seg skimte, da sosialdemokratiet her hjemme under beskyttelse av de tyske bajonetter kunne oppnå en likeså sikret stilling overfor politiske konkurrenter som nazistene i det store broderland hadde.

En smukk tid med festtaler og gyllen stemning var inne. En kulturdelegasjon bestående av noen av sosialdemokratiets spisser, pluss deres sanger eller hoffnarr Bergstedt, dro på forsoningsreise til Tyskland, og den vendte hjem beruset av lykke, maktfølelse og også på annen måte beruset.

Imidlertid

vendte krigslykken seg,

og rotnene fikk det travelt med å forlate den synkende skute. For Stauning var intet tilbaketog mulig, han hadde alliert seg for sterkt med fienden, hans egne trodde ikke på ham lenger, ikke de sosialdemokrater, som av et ærlig hjerte følte seg forrådt, og heller ikke av dem som overveide å få kalde føtter. Han ble en skygge av seg selv, man gjorde narr av ham opp i hans åpne ansikt. Christian den tiende visste beskjed, og han hadde lovet oppgjør etter krigen. Christmas Møller visste beskjed, han hadde flere ganger krevet opplysninger om det hemmelige møte i Nordtyskland, krav som Stauning kun hadde kunnet verge seg mot ved ikke å svare. Nu satt Christmas Møller i England. Det var givet at englenderne ville vinne, det var givet at frihetsbevegelsen, som var ved å ta overhånd på et eller annet

delig overrasket da jeg fortalte ham om den.

— Ja, jeg kjenner ham, sier Colban. — Det kan ligne ham. Jeg tror at hvis man spør ham om navnet på Norges hovedstad, så vil han vakle mellom København og Stockholm. Men la oss ikke snakke mere om det. De må naturligvis gi meg en skriftlig beretning om Deres interessante opplevelse, en meget utførlig og detaljert beretning. Ta også med de små personlige iakttagelser De gjorde. Det skader ikke om herrene i Oslo nu og da får høre litt om hvordan de folkene ser ut som vi har å kjempe med her ...

Den norske sendemannen fikk den ønskede beretning og sendte den med en følgeskrivelse av 5. februar 1940 til utenriksdepartementet i Oslo.

4. og siste del

tidspunkt, ville ta makten. — Stauning ble syk, la seg til sengs, og døde. Vi andre tør ikke tvile om at han døde av skrekk.

Et gammelt ord sier at den som dør av skrekk skal begraves i en rennesten. Sådan gikk det ikke Stauning, han fikk, etter tyske krav og i tysk interesse den

mest formidable begravelse,

som var sett i manns mine. — Forrest ved kisten pranget en krans, to meter i diameter, med hakekors og det hele, det var Hitlers siste hilsen til kampfelle Stauning, den ene skurks honnør for den annen. Kort sagt en kjempeparade, når man sammenligner Staunings begravelse med den ganske annerledes uskyldige forreder Corfitz Ulfeldts.

Staunings død lettet; nu fulgte partiets andre ledere sin herre og mester ut av vanskelighetene, dog på en mindre tragisk måte, de fikk kalde føtter. Lengst holdt Alsing Andersen og Buhl ut; men deres situasjon var også ganske overordentlig pinlig: de visste at dernede i Forschungsamt lå et fellende aktstykke, som tyskerne i givet fall kunne utnytte mot dem. Det var i de dager at kong Christian plutselig så apropos falt med hesten, en ellers ganske utmerket hest, velavrettet og dressert, tam som en drosjehest. Men denne ene dag var den kulret og ble ved med å ville kaste sin rytter av, like til det lyktes ut for Esplanaden: I samme øyeblikk sto hesten bommende stille og var igjen så tam som ellers. Omstendigheter som det er verd å undersøke, og som ikke er undersøkt.

Også frihetsbevegelsen ville åpenbart bli farlig for de to gamle syndere. De gjorde da det kup, at de tilbød frihetsbevegelsen penger, ikke deres egne forstås, men Nationalbankens, dem hadde de til innkjøpspris, og således var nu et høyt skjebnesvangert dobbeltspill begynt. De to rever støttet på engang tyskerne og frihetsbevegelsen. Buhls meritter er kjent, det var han som oppfordret alle til å angi sabotører, d.v.s. angivervirksomhet i den store stil. Dessverre har dansk rettspleie etter krigen vært innrettet sådan at hvis man oppfordret til angivervirksomhet, og dette avstedkom av en eller to dansker ble tatt av tyskerne, så ble man straffet, ja kunne kanskje bli skutt. Men hvis man oppfordret til

angivervirksomhet

med det resultat at 10 000 dansker ble tatt av tyskerne,

så kunne man bli statsminister. Verden er så merkelig.

Jeg har allerede fortalt om hvilken tvilsom velgjerning de to herrer gjorde frihetsbevegelsen med å opprette brigaden i Sverige, den var, som man vil forstå, opprettet med tysk vitende og skulle som sagt slett ikke brukes mot fienden, men kun for å si det mildt, mot indre dansk uro, d.v.s. sikre at Alsing Andersen og Buhl ikke kom av med hodet, en oppgave som neppe hadde interessert de menige meget, om de hadde kjent den. Og vi andre kan kanskje også spørre, om det ikke var ofrene verd at en nasjon skulle ødelegges, for at de to revepelser kunne bli reddet.

La oss høre hva de videre gjorde for å redde seg i foråret 1945, da de alliertes hærer nærmet seg Berlin ble Buhl og Alsing Andersen, som ventelig, meget engstelige for, at aktstykkene i Forschungsamt skulle falle i de urette hender, således at de herrer naturligvis ville komme, ikke for en riksrett, men for en krigsrett med derav flytende ubehagelige følger. De henvendte seg da til tyskerne og bad dem tilintetgjøre det farlige materiale; men da man under sådanne prekære omstendigheter ikke får noe gratis, måtte der også loves noe fra dansk side til gjengjeld, og der kom da den avtale i stand at tyskerne i deres siste tid i Danmark skulle begunstige en regjering Buhl, som så som vederlag for ytet bistand skulle forplikte Danmark til å avskrive alle krav på Sydslesvig. Et sådant krav var billig, kun 250 000 landsmenn å ofre for to så velfortjente personer som Alsing Andersen og Buhl. Man gikk med glede inn på betingelsen. Kort før russernes inntrengen i Berlin ble så alle danske dokumenter i Forschungsamt tilintetgjort, og ikke lenge etter satt Buhl som statsminister her hjemme og kvitterte med de djerpe ord som vi aldri kan glemme: «Grensen ligger fast!» Og her, mine herrer og damer, har De den egentlige forklaring på vårt sosialdemokratiske konsekvente avvisning av våre landsmenn syd for grensen.

Vi har da nu sett for våre øyne forbrytelsen, og vi ser i dag dens skygge, ja vi lever under den. Danske forfølges i dag i Sydslesvig — og hvorfor? For at en forbrytelse kan bli holdt hemmelig.

Men hva mere er. Vi står i dag i fare for, at forrederiet skal gjentas. Hva Alsing Andersen i sin tid var overfor tyskerne, er han i dag overfor russerne.

Det kom ganske naturlig.

Som sagt var brigaden et mottrekk mot de to herrers spesielle uvenner, og dessuten mot deres prinsipielle uvenner: kommunistene. — Det er nu interessant å se, hvorledes der etter krigen spilles overfor disse siste. — Neppe var Buhl anerkjent som leder av samlingsregjeringen etter krigen for han, utenom de lovlige myndigheter, av statskassens midler forærer det kommunistiske parti 50 000 kr. til partiarbeidet under et intetsigende påskudd. Hvorfor kunne han ikke vente med å gi dem de penger til de andre ministre var blitt hørt? Fordi kommunistene skulle kjøpes til å la ham og vennen Alsing Andersen i fred. Men for å sikre seg mot overraskelser fra kommunistisk side i all fremtid besluttet de to samarbeidende herrer også å gjøre seg nyttige overfor Moskva. Alsing Andersen ble så utrolig det lyder utnevnt til Danmarks representant i FN, og her begynte han nu et iherdig arbeide for å støtte den russiske politikk, på samme måte som P. Munch i sin tid hadde støttet den tyske politikk i Folkeforbundet — og av samme grunn: Forrederi i sikte. Saken er den at Danmark ganske visst formelt er forbunds-felle med vestmaktene, men samtidig er Alsing Andersen generalsekretær og faktisk den ledende mann i det danske sosialdemokrati, og han går altså inn for russisk politikk. De har undret Dem over mytteriene i hæren, som tilsynelatende ble begunstiget av sosialremokraten, De har undret Dem over at Danmark nu plutselig ikke mere kan overholde sine forpliktelser overfor sine allierte, De har undret Dem over at vi fikk tilbudt en eskadrille flyvemaskiner gratis fra Canada, men at Rasmus Hansen unnlot å svare på tilbudet. De har undret Dem over at amerikanerne ville tilby oss tre krigsskip gratis, men at vi tok så valent på saken at amerikanerne oppga den. Hvorfor? Fordi to gamle syndere ville sikre sin person på Danmarks bekostning og er interessert i å gjøre seg fortjent i Moskvas øyne. Deres første mål, vi feiler neppe, er Danmark ut av Atlantpaktens, det neste er de aktive forberedelser til en ny 9. april. En regjering Alsing Andersen på en trone av russiske bajonetter.

Og vi andre? Vi tåler det naturligvis. Vi er som bekjent kun stemmekveg, hva annen oppgave skulle vi ha enn å si ja og amen.

R. Gjessing

Urmaker
Dr a m m e n
Tlf. 25 07

MJØNVOLD KAFE
Brandbu, Hadeland
anbefales

Hva med religionens stilling i Sovjet idag?

Forts. fra side 1

anti-religiøse kampanje siden 20-årene.

Moskva-radioen har reklamert for et nytt tidsskrift, «Religionen og Livet», som utelukkende vies anti-religiøs propaganda, det første i sitt slags siden Gudløshetsforbundets organ «Uten Gud» sluttet å utkomme i 1941 (den gangen redigert av dette forbunds formann Jaroslavsky Gubelmann).

Omkring 30 anti-religiøse museer, som ble stengt under krigen, er åpnet igjen. Der henstilles til avisenes film-anmeldere å forlange flere antireligiøse filmer, et spesielt studio for framstilling av slike filmer, er nylig begynt sin virksomhet i Ukraina. — «Lærernes Avis» henstiller inntrengende til alle opplyste lærere å fordømme eller angi dem av sine kolleger som viser sympati for religionen. A tillate religiøs diskusjon i klasseværelsene er offisielt en forbrytelse. I timeplanen er lagt inn regelmessig undervisning i ateistisk propaganda. Lærerne må vise sin list blant annet ved argumenter som: Barn, se på denne vidunderlige natur. Du vet hvem som opprettholder denne naturen? Det er vårt kommunistiske parti... Dere ser trærne, det beviser at de eksisterer. Bare de ting er virkelige som dere kan se, føle og røre ved... Tro ikke på Gud, Gud eksisterer ikke, du kan ikke se ham, o.s.v.

Også i pressen er gudløshets-propagandaen blitt intensivert etter at det ledende organ PRAVDA kom med en nesten panikk-artet lederartikkel med tittelen: La oss spre vitenskapelig-ateistisk propaganda!

En flom av notiser i pressen viser at der er adskillig grunnlag for ledernes voksende bekymringer for denne «ubegripelige» utvikling. Den store vittighetsavis KROKODIL klaget over følgende: at folk i sommer hadde måttet vente i det uendelige på en buss i Kazak-distriktet, bare for å oppdage at fire busser var blitt dirigert til kirkegården for transport av troende som feiret Alle Sjelers dag.

Avisen TRUD fortalte at tusener av russere ustanselig

flokkes omkring kilden ved Glinkov nær Moskva for å bade i det «helbredende» vann. Ingeniører, vitenskapsmenn, Sovjet-aristokratiet sto i kø sammen med alminnelige russere for å fylle i kopper med hellig vann, skriver TRUD.

Radio Volga, som sender for sovjettroppene i Øst-Europa, klaget i en utsending i august over at «den politisk-vitenskapelige propaganda i armeen hadde minsket i det siste, og det skapte gunstige vilkår for en økende religiøs innflytelse i armeen, — det er absolutt nødvendig å organisere lærekreftene for å stanse religions innflytelse.»

Krasnaja-Svesda, Sovjetmarinens offisielle organ, uttalte nylig sin forbauselse over at så mange gaster på landlov nyttet anledningen til å bringe sine problemer til kirken. Mange matroser i den baltiske flåten er interessert i slike ting som angår livets opprinnelse... tilbøyelige til å se guddomme.

lige manifestasjoner i slike natur-fenomener — — noe som er fullstendig uantagelig og uforenlig med sosialistisk realitet.

Noe av det som særlig synes å alarmere sovjetlederne er at de «nye forbrytere mot den av Lenin kanoniserte ateisme» ikke er gamle folk fra tsartiden, men også ungdom av den nye kommunistiske generasjon, nettopp de unge som man trodde var ferdig med religionen.

KOMSOMOL, Ungkommunistenes avis, forteller om en sørgelig tildragelse den var kommet under vær med i Inza: tre ungmunistiske studenter hadde i mange år lest bøkker, sunget i kirkekor og assistert prestene under gudstjenesten. I Kursk-distriktet «kunne en se gutter og jenter blant eldre folk som besøkte «hellige steder» for sin helse. I mindre byer som Kolodnaja steg en ungsjefingeniør opp på prekestolen og ledet gudstjenesten. — «Folket reiste seg fra plassene sine og falt på kne, lytten-

de til den inspirerte tale med bøyde hoder». Ja, han til og med henstillet til dem om å be for sine fiender.»

Ja, dette var fra Ungkommunistenes avis.

*

Det merkeligste ved situasjonen er imidlertid at regjeringen ikke slår til.

Situasjonen tyder på at det styre, som fortsatt forkynner slagordet om religionens utryddelse, i ethvert fall ikke på det nåværende tidspunkt føler seg sterke nok til å ta kampen opp for alvor. Det har følt seg tvunget til å innrømme de store masser litt mere frihet, eller som «Newsweek» uttrykker det, gi ut litt mere tau». De tør ikke i øyeblikket som tidligere slå tilbake med brutal makt.

Derfor har det valgt — i ethvert fall inntil videre — å føre kampen mot religionen med hjelp av den nye propaganda-offensiv, og trusler.

Det er også en annen side ved problemet. Kreml kan nyttiggjøre seg den propagandistiske virkning utenlands, ved at kommunistkontrollerte prelater kan brukes som meget effektive agenter. Særlig i Midt-Østen, der kan en sovjet-patriark eller metropolit lett slippe inn f. eks. i Israel eller Egypt og reklamere for Sovjets «fredskampanje». Og det meget lettere, og med større virkning enn en politisk kommissær. Det passer også Malenkov, slik som Stalin, å la utlandet se at sovjetlederne tillater religiøs propaganda.

*

Det amerikanske magasin søker også å gi en forklaring på hvorfor russerne er blitt «verdens mest tålmodige folk». Det vil bli nærmere omtalt i neste artikkel.

Gårdbrukere - Skogeiere

Er det noe De trenger av redskaper ell. maskiner, så send oss en forespørsel. Vi representerer anerkjente fabrikk og verksteder.

Lite eller stort oppdrag, vi står alltid til tjeneste.

Rimelige betalingsvilkår.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG
Biler - Maskiner
Redskaper.
Tlf. 885 - 248.

Karl Seeland.

FOLK OG LAND

Ansv. redaktør og utgiver:
FINN BRUN KNUDSEN
Utkommer i Oslo
Redaksjon:
Telefon 55 76 56
Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.
Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte
Bruk postgironr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neuberggt. 15 - Oslo

hvis du vil stå på en god fot

Reiseskrivemaskiner

Optima Plana kr. 485.—
Optima Elite » 515.—
Rheinmetall » 585.—

Avbetaling om ønskes.

SVERRE JACOBSEN

Ilseng.

Victoria Gjestehim

Strandgt. 41
Telefon 497 - Egersund

HANDVERKER,

49 år, ønsker på denne måte å gjøre bekjentskap med en kvinne i passende alder.
Bill. mrk. «1955».